

Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi
 Sayı 1 (2004), 237-251

LİSE ÖĞRETMENLERİ İLE LİSE ÖĞRENCİLERİNİN YAŞAM TARZLARI ARASINDAKİ FARKLILIKLAR

Irfan Erdoğan (*) Filiz Meşeci (*)

ABSTRACT

The objective of this research is to determine the differences between the lifestyles of teachers working in state high schools and the students studying at the same schools in Istanbul.

For this research, a general survey method was used. The population of research was the high school students and their teachers in the 2000-2001 education period. The sampling of this research are the 101 teachers teaching in 9 state high schools and 300 students. Research was done in 7 districts of Istanbul. The researcher collected data related with the research after the poll prepared by the researcher was applied to high school teachers and students in the high schools indicated in the sampling. For the analysis of the data, two dimensioned Variance Analysis and t Test were used.

The analysis of the data show that the frequency of listening to music of both the teachers and the students are respectively high. However, students more frequently listen to music than the teachers. The frequency of going to movies when compared with opera, ballet, and plays, is much higher for both groups. Television watching frequency is very high for both the students and the teachers. The teachers are reading other books than the textbooks more frequently than the students. Although reading newspaper frequency is high in both groups, teachers more often read newspapers than the students. It is found that the students rarely use Internet for preparing to their lessons, where as the teachers never use this method. Teachers are more interested in politics than the students, but the level of active participation in politics is very low for both groups. It is determined that students are worshipping and participating in sports more than the teachers. As a result it can be stated that there is significant differences between the lifestyles of teachers and students.

Keywords: Lifestyle, Culture

ÖZET

Bu araştırmada lise öğretmenleri ile öğrencilerinin yaşam tarzlarındaki farklılıkların belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada genel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evreni 2000-2001 öğretim yılında İstanbul devlet liselerindeki öğrenciler ve öğretmenlerdir. Örnekleme, İstanbul'un 7 ilçesindeki 9 devlet lisesindeki 101 öğretmen ve 300 öğrenci oluşturmaktadır. Verilerin çözümlenmesinde, iki boyutlu varyans analizi ve t testi teknikleri kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda öğrencilerin ve öğretmenlerin televizyon izleme ve müzik dinleme sıklığının yüksek düzeyde olduğu, ancak öğrencilerin, öğretmenlerden daha sık müzik dinledikleri bulunmuştur. Opera, bale

(*)İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi

ve tiyatro ile karşılaştırıldığında sinemaya gitme sıklığı her iki grup için de oldukça yüksek düzeydedir. Öğretmenler, ders kitapları dışındaki kitapları öğrencilerden daha sık okumaktadır. Öğrenciler derslere hazırlanırken internette nadiren de olsa yararlanırken, öğretmenler bu yöntemi hiçbir zaman kullanmamaktadır. Öğretmenlerin siyasetle öğrencilere nazaran daha sık ilgilendikleri, öğrencilerin ise öğretmenlerden daha sık ibadet ettiği ve daha sık spor yaptığı bulunmuştur. Bütün bu bulguların ışığında, öğretmen ve öğrencilerin yaşam tarzları arasında önemli farklılıklar olduğu söylenebilir.

Anahtar sözcükler: Yaşam tarzı, kültür.

Yaşamın her alanında baş döndürücü bir değişme yaşanmaktadır. Bilimde, kültürde ve teknolojiye yaşanan değişimler ister istemez insanların yaşam tarzlarını da etkilemektedir. Bu doğal olarak kuşaklar arasında da farklı yaşam tarzlarının ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu durum yani kuşakları arasındaki yaşam tarzı farklılığı bireylerin birbirlerini anlamaları, iletişim kurmaları için bir sorun olarak görülmektedir. Bu değerlendirme özellikle farklı yaş gruplarından olan öğretmenler ve öğrenciler için yapılmaktadır. Bu iki grup birbirlerini anlamakta sahip oldukları yaşam tarzlarının farklılıklarını önemli bir etken olarak ileri sürmektedirler. Ancak bu farklılığın ileri sürüldüğü gibi var olup olmadığı, varsa ne ölçüde olduğu tam olarak bilinmemektedir.

Bu belirsizliğe dayalı olarak bu araştırmada öğretmen ve öğrencilerin yaşam tarzlarındaki farklılıkların belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda yaşam tarzının önemli unsurlarından sayılan sanatsal faaliyetlere olan ilgiler, okuma alışkanlıkları, radyo, televizyona ayrılan zaman, kaynağa ulaşma tarzları, spor yapma alışkanlıkları, hobiler, serbest zaman uğraşları, hafta içinde ve hafta sonunda yapılan aktiviteler, seyahat etme alışkanlıkları, siyasete ve dine olan ilgi, kötü alışkanlıklar, beslenme alışkanlıkları, giyinme ve tüketim tarzları üzerinde durularak var olan farklılıklar belirlenmiştir. Bu şekilde öğretmen ve öğrencilerin yaşam tarzlarının profili ortaya konmaktadır.

Yaşam Tarzı

Meigel'e göre yaşam tarzı bireylerin kişisel, kültürel ve sosyal kimliklerinin bir ifadesidir. Kişi sahip olduğu maddi, estetik, etik ve metafizik değerlerini tutumlarıyla somut hale getirir ve ilgileri, tarzı, inançları ve ahlaki davranışlarıyla bu tutumlarını açıkça gösterir (Meigel, 1994; 208).

Heikkinen yaşam tarzını, insanların gözle görülebilir günlük davranış ve ilgilerine karşılık olan, bireylerin ve sosyal grupların yaşantısının ifadesinin bir yolu olarak tanımlar. Bunun yanında, yaşam tarzının aynı zamanda eğitim, öğretim, gelenek, sosyal zemin gibi çeşitli faktörler tarafından yaratılmış ve birey tarafından kullanılan belirli bir strateji olduğunu belirtir (Heikkinen, 1989; 39).

Chaney (1999) ise yaşam tarzlarını, insanların neler yaptıklarını, niçin yaptıklarını ve bunu yapmanın kendileri ve başkaları için ne anlama geldiğini anlatmaya yardımcı olan, insanları birbirinden farklı kılan davranış kalıpları olarak tanımlamıştır. Chaney'e göre yaşam biçimleri kültürel yapılara bağlı olmakla birlikte, her biri bir biçim, bir tavır ve bir gruba ait bazı eşyaları, yerleri ve zamanları kullanış şeklidir.

Yaşam Tarzına Etki Eden Faktörler

Kültür: Kültürü, Sapir (1958) sosyal miras ve gelenek olarak, Linton (1945) toplumun yaşam biçimi olarak, Sorokin (1962) toplumun değerleri ve normları olarak tanımlamıştır. Tylor' a göre ise kültür ya da uygarlık, bir toplumun üyesi olarak, insanoğlunun edindiği bilgi, sanat, gelenek- görenek ve benzeri yetenek, beceri, ve alışkanlıkları içine alan karmaşık bir bütündür (Tylor, 1920). Kültür, eğitim olarak da ele alınabilir ve toplumsal olarak öğrenilen ve aynı yoldan yeni kuşaklara aşılana davranış örüntüleri ya da kalıpları olarak tanımlanabilir.

Değerler: Fichter, değerleri, kültür ve topluma anlam ve önem veren ölçütler olarak görür ve değeri; sosyolojik anlamda grup veya toplumun, kişilerin, örüntülerin, hedeflerin ve diğer sosyo-kültürel nesnelere önemlerini ölçmeye yarayan ölçütler olarak tanımlar (Fichter 1990;132). Değerler, toplumun çoğunluğu tarafından kabul edilmiş olan ve çeşitli işlevlere sahip olan ideallerdir. Değerler toplumdaki ideal düşünme ve ideal davranma biçimlerini tayin eder, toplumsal rollerin seçilip gerçekleştirilmesine rehberlik eder. Değerler aynı zamanda toplumsal denetim ve baskı aracı olarak da etkilidirler. Bireysel açıdan bakıldığında değerler, bireyin amaçlarını ve yönünü bulmasına katkı sağlar, bireyin kendi davranışlarını yargılamasına yardımcı olur, bireyin doğru ve yanlış, haklı haksız, hoş giden ve gitmeyen, ahlaksal ve ahlaksal olmayı ayırt etmesini sağlar (Fichter, 1990;139 ; Tezcan, 1987;115).

Değerler: kendi içinde maddi, etik, estetik, metafizik değerler olarak sınıflandırılabilir. Maddi değerler denince; daha çok kişilerin ilgileri, ihtiyaçları ve bunları yerine getirirken yaptıkları eylemler anlaşılır. Estetik değerler ise; güzellik anlayışını ifade eder. Etikten söz edildiğinde ise; insanlar arasındaki ilişkilerin temelinde yer alan değerleri, ahlaki bakımdan iyi ya da kötü, doğru ya da yanlış oların niteliği ve temelleri kastedilir. Metafizik değerler ise tek tek ve farklı biçimlerde var olan nesnelere ayrı, genel ve bir bütün olarak varlığın ya da var olmanın ne olduğunu araştırır.

Kişinin toplum içindeki pozisyonu ve sosyo ekonomik durumu: İnsan kümelerinin bir statü sıralaması içinde yaşamaları, onların yaşam tarzlarını derinden etkiler ve biçimlendirir. Özellikle ekonomik durum ve eğitim seviyesi yaşam tarzını etkileyen önemli faktörlerdir (Ergil, 1994).

Etkileşim grupları: Bireyin, çocukluk ve gençlik dönemlerinde en yakın sosyal çevresi olarak kabul edilen aile, akran grubu ve önemli diğer kişilerden sonra, yetişkinlik döneminde buna, meslektaşları ve iş arkadaşları katılmaktadır (Theodore, 1984; 3).

Aile ve okul: Kişiliğin aile ortamı içinde geliştiği, toplumun değer yargılarının aile içerisinde çocuğa verildiği bir gerçektir. Bu yüzden aile yaşam tarzının oluşmasında önemli bir etkidir. Diğer taraftan okul, içindeki canlı unsurlarıyla (öğrenci, öğretmen, yönetici) bir kültür atmosferi, sosyal hayatın hacmi küçülmüş bir modelidir. Dolayısıyla aile gibi okul da yaşam tarzının oluşmasında önemli bir etkidir.

Demografik özellikler: Yaşam tarzının oluşmasında bireyin yaşı, cinsiyeti, yaşadığı yerleşim birimi ve eğitim düzeyinin de oldukça önemli olduğunu söyleyebiliriz. Bireylerin aynı kültür içerisinde bile yaşam tarzı farklılıklarının ortaya çıkması, sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik özelliklerin yanı sıra, yaş ve cinsiyet gibi demografik faktörlere de bağlıdır. Bireyin özellikle 29 yaşın altındaki

yıllarda çeşitli faaliyetlere daha yüksek katılım göstermesi, genellikle, henüz evlenmemiş olmasına, çocuğunun bulunmayışına ve hepsinden önemlisi, yaş olarak enerjisinin en yüksek olduğu gençlik dönemini yaşamakta oluşuna bağlanabilir. Bireyi toplumsal olgunluğa hazırlayan bir geçiş dönemi olarak tanımlanabilen gençlik dönemi, biyolojik, psikolojik ve toplumsal olarak bir gelişme ve olgunlaşma çağıdır (Gökçe, 1971;17).

Diğer taraftan birey, ailesinin sosyal statüsü tarafından belirlenmiş bir sosyal statü ortamında doğmakla kalmayıp, cinsiyetine göre de sosyal bir statüye sahip olmaktadır (Hollinshead, 1952; 16). Bireyin günlük yaşamında pek çok konuda yapacağı tercih, eğilim ve davranışlar, söz konusu cinsiyet farklılığına dayanmaktadır.

Ayrıca bireyin içinde yaşadığı yerleşim birimi de gerek fiziki gerekse sosyal çevre özellikleri bakımından, onun yaşam tarzı oluşturmada, aktivitelere katılımında, aktivite tercihlerinde önemli bir faktördür. Bireyin çocukluk dönemi toplumsallaşma sürecini geçirdiği yerleşim biriminin kırsal, kentsel veya büyük kent özelliği taşıması, bireyde; kırsal veya kentsel toplum değerleri ve normları ile oluşan davranış biçiminin gelişmesine neden olmaktadır. Yaşam tarzını önemli ölçüde etkileyen serbest zaman aktivitelerinin öğrenilip alışkanlıklarının kazanılması, öncelikle referans gruplarının (aile, akrabalar, arkadaşlar) etkileşimi ile olurken, birey içinde yaşadığı yerleşim biriminin fiziki özelliklerinden de etkilenir. Araştırmalara göre, bireyin çocukluk dönemini geçirdiği yerleşim biriminin özellikleri, gençlik ve yetişkinlik dönemindeki aktivite düzeyi üzerinde tek başına etkili değildir. Bununla beraber, yerleşim birimi özellikleri ve referans grubu birlikte, bu dönemde bireyin aktivite eğiliminde ve katılım düzeyinde belirleyici rol oynamaktadır (Sofranko ve Nolan, 1972;15).

Yöntem

Araştırmanın evreni 2000-2001 öğretim yılında İstanbul'daki devlet liselerinde okuyan lise öğrencileri ve bu liselerde ders veren lise öğretmenleridir. Örnekleme ise İstanbul ilindeki 9 devlet lisesinde öğretim veren 101 öğretmen (33 erkek, 68 bayan) ve öğrenim alan 300 öğrenciden (169 erkek, 131 bayan) oluşmaktadır.

Veriler, araştırmacılar tarafından hazırlanan anket ve likert türü bir envanter yoluyla, 2000-2001 öğretim yılında toplanmıştır. Verilerin çözümlenmesinde, istatistik tekniklerden İki Boyutlu Varyans Analizi ve t Testi teknikleri kullanılmıştır.

Bulgular ve Yorumlar

Örnekleme ilişkin Bulgular

Öğretmenlerin % 56.44'ü yaşamlarının büyük kısmını büyük şehirde, %27.72'si şehirde, %12.87' si kasabada, %2.97'si köyde geçirmiştir. Öğrencilerin % 83.95'i yaşamlarının büyük kısmını büyük şehirde, %10.37'si şehirde, %1.34'ü kasabada, % 4.35'i de köyde geçirmiştir. Öğretmenlerin % 10'u yaşamlarının büyük kısmının İç Anadolu'da, %5'i Doğu Anadolu'da, %62'si Marmara'da, %9'u Ege'de, %12'si Karadeniz'de, % 2'si Akdeniz'de geçtiğini belirtmişlerdir. Öğrencilerin % 3.68'i yaşamlarının büyük kısmının İç Anadolu'da, %0.67'si G.Doğu

Anadolu'da, %2.01'i Doğu Anadolu'da, %86.62'si Marmara'da, %0.67'si Ege'de, %3.68'i Karadeniz'de, %2.68'i Akdeniz'de geçtiğini ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin %2.97'sinin 1 milyar TL ve üstünde, %12.87'sinin 500 milyon - 1 milyar TL arasında, %26.73'ünün 250 milyon - 500 milyon TL arasında, %57.43'ünün 250 milyon TL'nin altında aylık gelire sahip oldukları belirlenmiştir. Öğrencilerin ailelerinin ise %5.86'sının 1 milyar TL ve üstünde, %17.24'ünün 500 milyon - 1 milyar TL arası, %45.86'sının 250 milyon - 500 milyon TL arası, %31.03'ünün 250 milyon TL'nin altında aylık bir gelire sahip oldukları belirlenmiştir. Bu bulgulara dayanarak, ortalama olarak öğrenci ailelerinin aylık toplam gelirinin, öğretmenlerin aylık toplam gelirinden daha fazla olduğunu ortaya çıkmaktadır. Öğretmenlerin %17'si okul saatleri dışında para kazanmak için bir işte çalıştıklarını ifade etmektedirler. Öğrencilerin ise %11'i okul saatleri dışında para kazanmak için bir işte çalıştıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin %70'i evli, %30'u bekarıdır.

Sanatsal Faaliyetlerde İlgili Bulgular

Tablo 1'de görüldüğü gibi öğrencilerin ve öğretmenlerin müzik dinleme sıklığının yüksek düzeyde olduğu bulunmuştur. Öğretmenlerin Türk halk müziği, Türk sanat müziği, Klasik batı müziği, özgün müzik gibi daha geleneksel ve hem Türk müziği hem batı müziğinin temellerini oluşturan müzik türlerini öğrencilerden daha sık dinledikleri ortaya çıkmıştır. Öğrenciler ise daha çok enerjilerini dışarı çıkartacak, hareketli, daha hızlı biçimde yenilenip tüketilen Türkçe pop, rock, techno, hiphop tarzı müzikleri öğretmenlerden daha sık dinlemektedirler. Ayrıca öğrenciler arabesk müziği öğretmenlere göre daha sık dinlemektedirler. Tasavvuf/dini müzik ve caz müziği dinleme sıklığı ise her iki grupta da oldukça düşük düzeydedir.

Tablo 1. Müzik dinleme sıklığı

Müzik türleri	Öğretmenler(x)	Öğrenciler (x)	t	p
Türk halk müziği	2.78	1.95	8.12	p<.01
Türk sanat müziği	2.72	1.84	8.27	p<.01
Türkçe pop müziği	2.52	2.87	3.28	p<.01
Arabesk müziği	1.15	1.86	8.46	p<.01
Özgün müzik	2.45	2.02	3.74	p<.01
Tasavvuf/dini müziği	1.43	1.45	-	-
Caz müziği	1.58	1.42	-	-
Klasik batı müziği	2.16	1.68	4.43	p<.01
Yabancı pop müziği	2.16	2.73	4.54	p<.01
Rock müziği	1.70	2.32	5.27	p<.01
Techno müziği	1.22	1.71	5.45	p<.01

Tablo 2'de görüldüğü gibi öğretmen ve öğrencinin sinemaya gitme sıklığı arasında farklılık yoktur. Tiyatroya gitme sıklığı açısından da önemli bir farklılık bulunamamıştır. Ancak, tiyatroya gitme sıklığının daha düşük seviyede olduğu, yani öğretmen ve öğrencilerin ara sıra tiyatroya gittiği görülmüştür. Okçabal ve Gök'ün (1998) yaptıkları araştırma da öğretmenlerin %10'unun serbest zamanlarını sinema ve tiyatroya giderek değerlendirdiklerini ortaya çıkarmıştır.

Tablo 2. Sinema Tiyatro Gibi Sanatsal Faaliyetler ile İlgili Bulgular

Sinemaya gitme sıklığı	2.35	2.34	-	-
Opera ve baleye gitme sıklığı	1.60	1.18	5.67	p<.01
Sergiye gitme sıklığı	2.01	1.59	5.92	p<.01
Tiyatroya gitme sıklığı	2.32	2.08	-	-

Opera ve baleye gitme sıklığı ise oldukça düşük seviyelerdedir. Öğretmenler nadiren de olsa opera-baleye gitmekteyken öğrenciler ise hiçbir zaman gitmemektedirler. Sergiye gitme alışkanlığı ise pek yaygın olmamakla beraber öğretmenlerin öğrencilerden daha sık sergiye gittikleri bulunmuştur.

Radyo Dinleme Ve Televizyon İzlemeyle İlgili Bulgular

Radyo dinleme ve televizyon seyretme ile ilgili bulgulara baktığımızda, öğrencilerin sık sık, öğretmenlerin ise ara sıra radyo dinledikleri belirlenmiştir. Ancak, televizyon izleme sıklığı beklenildiği üzere hem öğretmenlerde hem öğrencilerde oldukça yüksek düzeydedir. Televizyonda ne tür programların izlendiğine bakıldığında elde edilen bulgular şu şekildedir. Hem öğretmenler hem de öğrenciler televizyonda en çok sinema seyretmektedir. Ancak, öğrencilerin televizyonda sinema seyretme sıklığı öğretmenlerden daha yüksek seviyededir. Öğrenciler televizyonda sinema, müzik programları, spor programları, magazin programlarını öğretmenlerden daha sık izlerken, öğretmenler de haber programları, tartışma/açık oturum, belgesel türü programları öğrencilerden daha sık izlemektedirler. Güncel olayların en kolay takip edilebileceği haber programları ve belgesel türü eğitici, bilgilendirici programları öğretmenlerin öğrencilerden daha sık izlemesi öğrenciler açısından düşündürücüdür.

Tablo 3. Radyo Dinleme Ve Televizyon İzleme

	Öğretmen(x)	Öğrenci(x)	t	p
Radyo dinleme sıklığı	2.88	3.09	2.08	p<.01
Televizyon izleme sıklığı	3.06	3.23	-	-
Televizyonda sinema seyretme sıklığı	3.10	3.29	2.17	p<.05
Haber programlarını izleme sıklığı	3.38	2.61	9.05	p<.01
Tartışma/açık oturum izleme sıklığı	3.09	2.33	8.53	p<.01
Müzik programlarını izleme sıklığı	2.62	3.03	4.21	p<.01
Belgesel izleme sıklığı	3.01	2.54	4.49	p<.01
Spor programlarını izleme sıklığı	1.97	2.77	7.37	p<.01
Magazin programlarını izleme sıklığı	1.98	2.54	5.48	p<.01

Okuma Alışkanlıklarıyla İlgili Bulgular

Öğretmenler, ders kitapları dışındaki kitapları öğrencilerden daha sık okumaktadırlar. Özellikle lise düzeyindeki öğrencilerin üniversiteye hazırlanma

maratonuna girdiklerini göz önünde bulundurursak bu şaşırtıcı bir sonuç değildir. Roman okuma sıklığında öğretmen/öğrenci arasında bir farklılık görülmezken, şiir kitabı okuma sıklığı, cinsiyet ile öğretmen/öğrenci olma durumuna göre farklılık göstermektedir. En sık şiir kitabı okuyan grup kız öğrenciler, daha sonra bayan öğretmenlerdir. Öğrencilerin inceleme/araştırma ve akademik içerikli kitapları ara sıra okudukları bulunmuştur. Bu tür kitapları okuma sıklığı öğrencilerden daha yüksek düzeyde olmakla beraber, yine de öğretmenler için düşük düzeyde kalması düşündürücüdür. Din içerikli kitapları okuma sıklığı ile ilgili ise, iki grup arasında bir farklılık bulunamamıştır. Bu, iki grupta da düşük düzeydedir. Gazete okuma sıklığı hem öğretmenlerde hem öğrencilerde yüksek düzeyde olmakla beraber, öğretmenler öğrencilerden daha sık gazete okumaktadırlar. Gazeteyi en sık okuyan grup ise, bayan öğretmenlerdir. Okçabol ve Gök'ün (1998) yaptıkları araştırma da öğretmenlerin %32 sinin serbest zamanlarını gazete ve dergi okuyarak değerlendirdiklerini ortaya çıkartmıştır. Gazete okuma sıklığı kadar gazetenin hangi bölümlerinin ne sıklıkla okunduğu da önemlidir. Öğrencilerin gazetelerin magazin ve spor sayfalarını öğretmenlerden daha sık okudukları bulunmuştur. Gazetenin spor sayfalarını en sık okuyan grup erkek öğrencilerdir. Gazetelerin güncel haber sayfalarını ve köşe yazarlarını ise öğretmenler öğrencilerden daha sık okumaktadırlar. Ayrıca, bu sayfaları okuma sıklığının öğretmenlerde oldukça yüksek düzeyde olması da sevindirici bir bulgudur.

Tablo 4. Okuma Alışkanlıkları

	Öğretmen(x)	Öğrenci(x)	t	p
Ders kitapları dışındaki kitapları okuma sıklığı	3.07	2.72	3.92	p<.05
Roman okuma sıklığı	2.96	2.75	-	-
Şiir kitabı okuma sıklığı	2.43	2.47	-	-
İnceleme/araştırma türü kitaplar okuma sıklığı	2.83	2.19	6.36	p<.01
Din içerikli kitaplar okuma sıklığı	1.69	1.75	-	-
Akademik içerikli kitapları okuma sıklığı	2.54	1.67	7.85	p<.01
Gazete okuma sıklığı	3.42	3.10	3.86	p<.01
Gazetelerin magazin sayfalarını okuma sıklığı	2.21	2.53	2.83	p<.01
Gazetelerin spor sayfalarını okuma sıklığı	1.91	2.75	7.02	p<.01
Gazetelerin güncel haber sayfalarını okuma sıklığı	3.52	2.82	8.63	p<.01
Gazetelerin köşe yazılarını okuma sıklığı	3.29	2.51	8.40	p<.01
Akademik dergileri takip etme sıklığı	2.31	1.62	6.56	p<.01
Magazin dergilerini takip etme sıklığı	1.67	2.18	4.66	p<.01
Bilgisayarla ilgili dergileri takip etme sıklığı	1.54	2.31	7.33	p<.01
Kadın ve erkeklere özgü dergileri takip etme sıklığı	1.89	2.01	1.10	p<.01
Çeşitli araştırmaların olduğu dergileri takip etme sıklığı	2.34	2.09	-	-

Öğretmenler görüldüğü gibi akademik içerikli dergileri daha sık okumaktadırlar. Çeşitli araştırmaların olduğu dergileri okuma sıklığı ise öğretmen öğrenci olma durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermemekle beraber, cinsiyetle öğretmen/ öğrenci oluş arasındaki etkileşime göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir. Buna göre, çeşitli araştırmaların olduğu dergileri en sık okuyan

grup bayan öğretmenlerdir. Magazin dergileri öğrencilerin öğretmenlerden daha sık okudukları bulunmuştur. Ayrıca, öğrenciler bilgisayar ile ilgili dergileri de öğretmenlerden daha sık takip etmektedirler. Bu tür dergileri en sık okuyan grup erkek öğrenciler, daha sonra da kız öğrencilerdir.

Kütüphanelerden, İnternette Ve Bilgisayardan Yararlanma Sıklığıyla İlgili Bulgular

Her iki grubun da kütüphanelerden ara sıra yararlandıkları bulunmuştur. Bilgiye ulaşma konusunda kütüphaneler her zaman önemli bir kaynak olmuştur. Ancak günümüzde teknolojinin ilerlemesi ile internet de en yeni ve oldukça geniş kaynağa ulaşmanın önemli bir yolu haline gelmiştir. Araştırmada derslere hazırlanırken internette yararlanma imkanının henüz yeteri kadar kullanılmadığını belirlenmiş olmakla beraber, genç kuşak lise öğrencilerinin bu konuda öğretmenlerini geçmiş olduklarını görüyoruz. Öğrencilerin derslere hazırlanırken internette nadiren de olsa yararlanırken, öğretmenlerin bu yöntemi hiçbir zaman kullanmadıkları bulunmuştur. Bu yöntemi en sık kullananlar ilk başta erkek öğrenciler, daha sonra da kız öğrencilerdir.

Tablo 5. Kütüphanelerden, İnternette Ve Bilgisayardan Yararlanma Sıklığı

	Öğretmen(x)	Öğrenci(x)	t	p
Kütüphanelerden yararlanma sıklığı	2.12	2.26		
Derse hazırlanırken internette yararlanma sıklığı	1.48	1.77	3.12	p<.01
Bilgisayar kullanma sıklığı	1.90	2.33	3.65	p<.01
İnternet kullanma sıklığı	1.62	2.20	5.17	p<.01

Öğrenciler bilgisayarı ve interneti de öğretmenlerden daha sık kullanmaktadır. Bilgisayar ve internet kullanımı her iki grup arasında da istenilen düzeyde yaygın olmasa da, öğrencilerin bu konuda da öğretmenlerden daha önde oldukları belirlenmiştir. Özellikle erkek öğrencilerin internet kullanımında diğer gruplardan daha önde olduğu bulunmuştur.

Spor Yapma Sıklığıyla İlgili Bulgular

Spor yapma sıklığı ile ilgili bulgulara bakıldığında, genel olarak hem öğretmenlerin, hem öğrencilerin spor yapmayı alışkanlık haline getirmediklerini söyleyebiliriz. Öğretmenler ve öğrenciler karşılaştırıldığında ise öğrencilerin öğretmenlerden daha sık spor yaptığı söylenebilir. Parker'in (1979) İngiltere'de yaptığı araştırmalara göre de yaş ilerleyip, sosyal sorumluluklar arttıkça fiziksel eğlenceye ve spora ayrılan zamanda bir azalma olmaktadır. Teker teker spor yapılan alanlara bakarsak, öğrencilerin futbol, basketbol, voleybol gibi sporları ara sıra yaptıkları, hentbolü ise hiçbir zaman yapmadıkları belirlenmiştir. Öğretmenler ise bu sporların hiçbirini yapmadıklarını belirtmişlerdir. Doğa sporları, kış sporları ve su sporları yapma sıklığı ise iki grup için de oldukça düşük düzeydedir. Bu beklenen bir sonuçtur. Çünkü bu tür sporlar için hem yeterli tesisleri yoktur hem de bu tür sporların yapılması büyük ölçüde ekonomik imkanların geniş olması sayesinde mümkün olmaktadır. Diğer spor dallarına baktığımızda

ise, öğrencilerin bisiklete binme, yüzmeye, vücut geliştirme, raket sporları, uzak doğu sporları yapma sıklığı da öğretmenlerden yüksek seviyededir.

Tablo 6. Spor Yapma Sıklığı

Spor Türleri	Öğretmen (x)	Öğrenci(x)	t	p
Futbol oynama sıklığı	1.29	2.52	12.36	p<.01
Voleybol oynama sıklığı	1.38	2.54	2.83	p<.01
Basketbol oynama sıklığı	1.29	2.69	7.11	p<.01
Hentbol oynama sıklığı	1.07	1.33	5.28	p<.01
Yürüyüş/koşu yapma sıklığı	2.81	2.89	-	-
Raket sporu yapma sıklığı	1.50	1.93	4.22	p<.01
Kış sporları yapma sıklığı	1.16	1.30	-	-
Su sporları yapma sıklığı	1.46	1.65	-	-
Yüzme sıklığı	2.32	2.58	2.01	p<.01
Doğa sporları yapma sıklığı	1.14	1.16	-	-
Bisiklete binme sıklığı:	1.56	2.79	11.54	p<.01
Vücut geliştirme sporu yapma sıklığı	1.45	1.79	3.25	p<.01
Box sporu yapma sıklığı	1.00	1.27	6.49	p<.01
Uzak Doğu sporları yapma sıklığı	1.02	1.42	7.28	p<.01
Spor Müسابakalarını Televizyondan İzleme Sıklığı	2.13	2.86	7.30	p<.01

Spor müsabakalarını televizyondan izleme sıklığına baktığımızda, öğrencilerin televizyonu öğretmenlerden daha sık izledikleri bulunmuştur. Ancak burada dikkat edilmesi gereken nokta, yukarıda da belirttiğimiz gibi, öğretmenler hemen hemen hiç spor yapmamakla beraber, spor müsabakalarını televizyonda izlemektedirler. Öğrencilerin de sporu televizyondan izleme oranı yüksektir. Bu Türkiye'de sporun yapılmaktan çok izlendiği gerçeğini göstermektedir.

Spor Müsabakalarına Gitme Sıklığıyla İlgili Bulgular

Spor müsabakalarını izlemek için maçlara gitme sıklığına bakıldığında, öğrencilerin voleybol ve basketbol maçlarına nadiren, futbol maçlarına ara sıra gittikleri, hentbol maçlarına hiçbir zaman gitmedikleri bulunmuştur. Voleybol maçlarına en çok kız öğrencilerin, futbol maçlarına ise en çok erkek öğrencilerin gittikleri belirlenmiştir. Öğretmenlerin ise hiçbir maça gitmedikleri bulunmuştur.

Tablo 7. Spor Müsabakalarına Gitme Sıklığı

Spor Türü	Öğretmen(x)	Öğrenci(x)	t	p
Voleybol maçlarına gitme sıklığı	1.20	1.50	4.09	p<.01
Basketbol maçlarına gitme sıklığı	1.24	1.82	6.78	p<.01
Futbol maçlarına gitme sıklığı	1.33	2.19	9.14	p<.01
Hentbol maçlarına gitme sıklığı	1.05	1.14	-	-

Hobiler Ve Serbest Zaman Uğraşlarıyla İlgili Bulgular

Öğretmenlerin ve öğrencilerin serbest zaman uğraşları ve hobileri ile ilgili sorulan sorularda, kariyere yöneltici aktiviteiere katılma sıklığının iki grupta da düşük seviyede olduğu görülmüştür. Aynı şekilde toplumsal olaylar ile ilgili aktiviteiere katılma sıklığı da düşük düzeydedir. Sivil toplum kuruluşlarının yeterince yaygın olmadığı ülkemizde bu tür aktivitelere katılımın düşük düzeyde çıkması düşündürücü olmakla beraber şaşırtıcı değildir. Yine de öğretmenler güncel olaylar ve politika ile öğrencilerden daha sık ilgilenmektedirler. Koleksiyon yapma sıklığı ise beklenildiği üzere öğrencilerde öğretmenlerden daha yüksektir. En fazla koleksiyon yapan grup kız öğrencilerdir.

Tablo 8. Hobiler Ve Serbest Zaman Uğraşları

Hobiler ve Uğraşlar	Öğretmen(x)	Öğrenci(x)	t	p
Otomobil ya da motorsiklet kullanma sıklığı	1.99	1.95	-	-
Kariyere yöneltici aktivitelere katılma sıklığı	1.69	1.84	-	-
Koleksiyonlar yapma sıklığı	1.46	1.82	3.89	p<.01
Toplumsal olaylar ile ilgili aktiviteiere katılma sıklığı	2.02	1.87	-	-
El sanatlarıyla uğraşma sıklığı	2.00	1.90	-	-
Güncel olaylarla ya da politikayla ilgilenme sıklığı	2.49	1.73	6.77	p<.01
Örgü, dikiş gibi uğraşlarla ilgilenme sıklığı	1.60	1.37	-	-
Fotoğrafçılıkla uğraşma sıklığı	1.62	1.60	-	-
Müzik enstrümanı çalma sıklığı	1.49	1.74	2.36	p<.05
Resim yapma sıklığı	1.58	2.13	4.73	p<.01
İnternette surf yapma sıklığı	1.27	1.97	6.90	p<.01
Sahne sanatlarıyla aktif olarak uğraşma sıklığı	1.10	1.47	5.99	p<.01

Bir müzik enstrümanı çalma, resim yapma, internette surf yapma, sahne sanatları ile uğraşma gibi hobilerle ilgilenme sıklığına bakıldığında, öğrencilerin bu konuda öğretmenlerden daha önde gittiği belirlenmiştir. Bunlar arasında öğrenciler tarafından en sık uğraşılan hobi, resim yapmaktır. Ancak buna rağmen öğrencilerin de hobilere ayırdıkları zaman oldukça kısıtlıdır. Bu sebeple hobisi olmayan bir öğretmen ve öğrenci kitlesi olduğunu söylemek yanlış olmaz.

Hafta İçinde Zaman Ayrılan Aktiviteler

Hafta içi derslere hazırlanmaya öğrenciler (2.94) arasına vakit ayırırken, öğretmenler (3.27) sık sık vakit ayırmaktadırlar. Genelde dersler ve okula vakit ayırma sıklığı yüksek düzeydedir, ancak, öğretmenler öğrencilere göre hafta içi derslere daha sık hazırlanmaktadır. Hafta içi hobiler ile ilgilenme sıklığı açısından bakıldığında öğrencilerin (2.59) öğretmenlere (2.30) göre daha sık hafta içi hobilerle ilgilendikleri bulunmuştur. Öğrenciler (2.36) ve öğretmenler (2.28) arasına hafta içi arkadaşlarla sosyal faaliyetlerde bulunmaktadırlar. Bulgular arasında öğretmen/öğrenci olma durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık bulunmamıştır. Öğrencilerin (2.05) ve öğretmenlerin (2.86) hafta içi evle ilgili işleri yapma sıklığı öğretmen/öğrenci olma durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık

göstermektedir. Öğretmenler öğrencilere göre daha sık hafta içi evle ilgili işler yapmaktadırlar.

Hafta Sonunda Zaman Ayrılan Aktivitelerle İlgili Bulgular

Öğrenciler (2.59) ve öğretmenler (2.62) hafta sonu, derslere ara sıra hazırlanmaktadırlar. Öğrenciler (2.85) öğretmenlere (2.51) göre hafta sonu hobilerine daha fazla zaman ayırmaktadırlar. Öğrenciler (2.59) öğretmenlere (2.46) göre hafta sonu arkadaşları ile sosyal faaliyetlere daha fazla zaman ayırmaktadırlar. Öğrenciler (2.19) ve öğretmenler (2.54) hafta sonu aileleri ile sosyal faaliyetlerde ara sıra bulunmaktadırlar. Bulgular, öğretmen/öğrenci olma durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir. Bayan öğretmenler erkek öğretmenlere, erkek öğrencilere ve kız öğrencilere göre, kız öğrenciler ise, erkek öğretmenlere ve erkek öğrencilere göre daha sık hafta sonu aileleri ile sosyal faaliyetlerde bulunmaktadırlar. Hafta sonlarında öğretmenler (2.70) öğrencilere (2.08) göre evle ilgili işleri daha sık yapmaktadırlar.

Seyahat Etme Alışkanlıklarıyla İlgili Bulgular

Öğrenciler (2.51) ve öğretmenler (2.61) yurt içinde seyahate ara sıra çıkmaktadırlar. Diğer taraftan öğrencilerin (1.33) ve öğretmenlerin (1.32) yurt dışına seyahate hiçbir zaman çıkmadıkları belirlenmiştir. Deneklerin tamamı, ister kız, ister erkek olsun, ister öğretmen, ister öğrenci olsun, yurt dışına seyahate çıkma sıklığı oldukça düşük düzeydedir.

Arkadaş Seçme Alışkanlıklarıyla İlgili Bulgular

Öğrencilerin (2.72) karşı cinsten arkadaşları ile vakit geçirme sıklığının öğretmenlerin karşı cinsten arkadaşları ile vakit geçirme sıklığına göre (2.19) daha yüksek olduğu bulunmuştur. Diğer taraftan öğrencilerin (3.44) kendi cinslerinden arkadaşları ile sık sık vakit geçirirken, öğretmenlerin ara sıra (2.98) vakit geçirdikleri belirlenmiştir. Öğrencilerin kendi cinslerinden arkadaşları ile vakit geçirme sıklığı öğretmenlerden daha yüksektir.

Siyasetle İlgilenme Sıklığıyla İlgili Bulgular

Öğrencilerin (1.80) siyasetle nadiren, öğretmenlerin ise (2.53) ara sıra ilgilendikleri belirlenmiştir. Öğretmenlerin siyasetle ilgilenme sıklığı öğrencilerden daha yüksektir. Öğrencilerin (1.51) ve öğretmenlerin (1.41) aktif bir siyasi çalışmanın içinde bulunma sıklıkları düşük düzeydedir. Aktif bir siyasi çalışmanın içinde bulunma sıklığı öğretmen/öğrenci olma durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir.

İbadet Etme Sıklığıyla İlgili Bulgular

Öğrencilerin (2.18) dini değerleri yaşam tarzlarına ara sıra, öğretmenlerin ise (1.87) nadiren yansıttıkları belirlenmiştir. Öğrenciler öğretmenlere göre dini değerleri yaşam tarzlarına daha sık yansıtmaktadırlar. Bu arada öğrencilerin (2.23) ara sıra, öğretmenlerin ise (1.87) nadiren ibadet ettikleri belirlenmiştir. Öğrenciler öğretmenlere göre daha sık ibadet etmektedirler. Erkek öğrenciler erkek ve bayan öğretmenlere göre, kız öğrenciler erkek ve bayan öğretmenlere göre, bayan öğretmenler erkek öğretmenlere göre daha sık ibadet etmektedirler

Öğrencilerin derslere hazırlanırken internetten nadiren de olsa yararlanırken, öğretmenlerin bu yöntemi hiçbir zaman kullanmadıkları bulunmuştur.

Öğrencilerin öğretmenlerden daha sık spor yaptığı bulunmuştur.

Bir müzik enstrümanı çalma, resim yapma, internette surf yapma, sahne sanatları ile uğraşma gibi hobilerle öğrencilerin öğretmenlere göre daha çok ilgilendikleri bulunmuştur.

Öğrenciler ve öğretmenler yurt içinde seyahate ara sıra çıktıklarını, ancak, yurt dışında seyahate hiçbir zaman çıkmadıklarını belirtmişlerdir. Bu nedeni ne olursa olsun oldukça düşündürücü bir bulgudur.

Öğrencilerin hem karşı cinsten hem de kendi cinslerinden arkadaşları ile vakit geçirme sıklığı öğretmenlerden daha yüksektir.

Öğretmenlerin siyasetle öğrencilere nazaran daha sık ilgilendikleri, ancak hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin aktif bir siyasi çalışmanın içinde bulunma sıklığının oldukça düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Öğretmenlerin sigara içme ve alkol kullanma sıklığı öğrencilerden daha yüksek düzeydedir. Hem öğrenciler hem de öğretmenler esrar ve uyuşturucu maddeleri hiçbir zaman kullanmadıklarını belirtmişlerdir. Bu sonuç tartışmaya açıktır.

Öğrencilerin öğretmenlerden daha sık düzenli beslendikleri belirlenmiştir. Öğrenciler fast food türü yiyecekleri öğretmenlere göre daha sık yemektedirler.

Öğrencilerin öğretmenlere göre daha sık modaaya uygun giyindikleri belirlenmiştir. Öğrencilerin öğretmenlere göre giyime daha çok önem verdikleri bulunmuştur.

Öğrencilerin ve öğretmenlerin sadece ihtiyaç olduğunda alışveriş yapma sıklığı yüksek düzeydedir. Öğretmenlerin öğrencilere göre alınacak şeyin en ucuzunu bulmaya çalışma sıklığı daha yüksektir. Öğrencilerin ve öğretmenlerin nadiren pahalı mağazalardan alışveriş yaptığı belirlenmiştir. Öğretmenlerin öğrencilere göre pazardan alışveriş yapma sıklığı daha yüksek çıkmıştır.

Öneriler

1. Öğrenci ve öğretmenlerin daha iyi tanınabilmesi ve ihtiyaçlarının farkına varılabilmesi için bu tür araştırmaların çeşitli aralıklar ile tekrar tekrar yapılması oldukça faydalı olacaktır.

2. Araştırma sonucunda bilgisayar ve internet kullanımının düşük olduğu görülmüştür. Okul olanakları öğrenci ve öğretmenin ihtiyaçlarını karşılayamadığı takdirde çevre imkanlarından yararlanma yollarına gitmeli, çeşitli kamu ve özel kuruluşlarla işbirliğine girilmelidir.

3. Okullarda öğrencilerin kötü alışkanlıklar ile ilgili bilgilendirilebileceği seminerler düzenlenmeli, öğretmenler bu açıdan da öğrencilerine örnek davranışlar sergilemelidirler.

4. Üretmekten çok tüketime yatkın bir toplum olma yolundayken özellikle ekonomik açıdan her kesimin zor günler yaşadığı dönemlerde gençler tüketim alışkanlıkları ile ilgili bilgilendirilmeli ve gerçek kaynağın tasarruf olduğu konusunda bilinçlendirilmelidirler.

KAYNAKÇA

- Chaney, D. (1999), Yaşam Tarzları. İngilizce'den çeviren : İrem Kutluk. Ankara, Dost Kitabevi.
- Ergil, Doğu (1994), Toplum ve İnsan : Toplumbilimin Temelleri. 2. Baskı. Ankara, Turhan Kitabevi.
- Fichter, J. (1990), Sosyoloji Nedir? Çeviren: Nilgün Çelebi. Konya, Selçuk Üniversitesi Yayınları.
- Gökçe, Birsen (1971), Gecekondu Gençliği. Ankara, Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- Heikkinen, E. (1989), "Lifestyles and Life Satisfaction" Health, Lifestyles and Services for the Elderly. (Ed. Waters, W.E., Heikkinen, E. and Dontas, A.S.) Denmark, World Health Organization.
- Hollinshead, B.S. (1952), Who Should Go To College. New York, Columbia University Press.
- Linton, R. (1945), The Cultural Background of Personality. New York, Appleton-Century Crofts.
- Miegel, F. (1994), " Values, Lifestyles and Family Communication " Media Effects and Beyond Culture, Socialization and Lifestyles. (Ed. Rosengren, K.E.) London, Routledge, ss.207-241.
- Okçabol, R.; Gök, F. (1998), Öğretmen Profili Araştırma Raporu. Eğitim Sen.
- Parker, S. (1979), The Sociology of Leisure. London, George Allen & Unwin Publishers.
- Sandström, C.I. (1982), Çocuk ve Gençlik Psikolojisi. Çeviren: Refia Uğurel Şemin. İstanbul, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları. No: 1614.
- Sapir, E. (1958), " Culture, Genuine and Spurious " Culture, Language and Personality (Ed: Mandelbaum, D.G.) Berkeley and Los Angeles, University of California Press, s.78-119.
- Sofranko, A. J. ; Nolan, M. F. (1972), " Early Life Experiences and Adult Sports Participation " , Journal of Leisure Research, Vol.4, No.6, s.15.
- Sorokin, P. A. (1962), Society , Culture and Personality : Their Structure and Dynamics. New York, Cooper Square Publishers, Inc.
- Tezcan, Mahmut. (1987), Kültür ve Kişilik. Ankara : Bilim Yayınları.
- Theodore, M.M. (1984), The Sociology of Small Groups. New Jersey, Prentice Hall Inc., Englewood Cliffs.
- Tylor, E. B. (1920), Primitive Culture : Researches into the Development of Mythology, Philosophy, Religion, Language, Art and Custom. v:1 London, J. Murray